

QISHLOQ OILAVIY SHIFOKORI AMALIYOTI DAVOMIDA O'TKAZILGAN TIBBIY-SOTSIAL KUZATUV: MARHAMAT TUMANI YANGI HAYOT MFY MISOLIDA

Abduxokimov Muhammadziyo

Qo'qon Universiteti Andijon filiali

2-bosqich talabasi

Ilmiy rahbar: 7-oilaviy poliklinika hamshirasi Sodiqova Osiyo

ANNOTATSIYA: Mazkur maqolada Andijon viloyati Marhamat tumanidagi Yangi hayot MFYda olib borilgan amaliyot davomida aholi salomatligi tahlil qilindi. Hamshira Sodiqova Osiyoga biriktirilgan 979 nafar fuqaroning tibbiy holati to'g'risida statistik ma'lumotlar jamlandi. Aholi 4 ta guruhga ajratildi: sog'lomlar, surunkali kasallikka chalinganlar, og'ir kasallar va o'zgarlar parvarishiga muhtojlar. Turli kasalliklar aniqlanib, ularning ulushi, tarqalishi, hamda ijtimoiy ehtiyojlari tahlil qilindi. Maqola oxirida amaliy tavsiyalar va foydalanilgan adabiyotlar keltirilgan.

Kalit so'zlar: Birlamchi tibbiy xizmat, sog'lomlashtirish, surunkali kasalliklar, aholini tibbiy guruhlariga ajratish, parvarish ehtiyoji, tibbiy statistik tahlil.

MEDICAL-SOCIAL OBSERVATION CONDUCTED DURING THE PRACTICE OF A RURAL FAMILY DOCTOR: ON THE EXAMPLE OF THE NEW LIFE MFY IN MARHAMAT DISTRICT

ANNOTATION: This article analyzes the health of the population during the practice conducted at the Yangi Hayot MFI in the Marhamat district of Andijan region. Nurse Sodiqova compiled statistical data on the medical condition of 979 citizens assigned to Asia. The population was divided into 4 groups: healthy, chronically ill, seriously ill, and those in need of care from others. Various diseases

were identified, and their share, distribution, and social needs were analyzed. At the end of the article, practical recommendations and used literature are presented.

Keywords: Primary health care, health promotion, chronic diseases, division of the population into medical groups, care needs, medical statistical analysis.

KIRISH

Aholi salomatligini muhofaza qilish va kasalliklarning oldini olish har bir davlatning eng asosiy ijtimoiy vazifalaridan biridir. Sogʻlom jamiyat — barqaror taraqqiyot va iqtisodiy yuksalishning poydevori hisoblanadi. Shu boisdan ham Oʻzbekiston Respublikasida sogʻliqni saqlash tizimida keng qamrovli islohotlar amalga oshirilmoqda, birlamchi tibbiy xizmat sifatini oshirishga alohida eʼtibor qaratilmoqda.

Mahalliy darajadagi tibbiy xizmat — oilaviy shifokorlar va hamshiralar faoliyati — aholining eng yaqin tibbiy koʻmak manbai sifatida alohida ahamiyatga ega. Mahalla shifokori va hamshirasi aholining kundalik hayoti, turmush tarzi, mavjud muammolari haqida bevosita xabardor boʻladi va bu ularga nafaqat davolash, balki kasalliklarning oldini olishda ham samarali faoliyat yuritish imkonini beradi.

Tibbiy amaliyot davomida aholining sogʻligʻi boʻyicha maʼlumotlarni yigʻish, ularni turli guruhlariga ajratish, kasalliklarning uchrash chastotasini oʻrganish va ijtimoiy holatni tahlil qilish sogʻliqni saqlash siyosatida muhim oʻrin tutadi. Ayniqsa, surunkali kasalliklarga ega boʻlgan bemorlarni dispanser nazoratiga olish, ogʻir kasallarni muntazam kuzatib borish va oʻzgaralar parvarishiga muhtojlarni ijtimoiy qoʻllab-quvvatlash ishlari tibbiy xizmat samaradorligini oshiradi.

Yangi hayot MFY misolida olib borilgan kuzatuv natijalari aholining umumiy salomatlik darajasini koʻrsatibgina qolmay, balki mahalliy tibbiy xizmat oldida turgan dolzarb vazifalarni ham namoyon etdi. Ushbu maqolada 979 nafar aholiga oid tibbiy va ijtimoiy maʼlumotlar statistik tahlil asosida koʻrib chiqiladi, aholining 4 ta guruhga boʻlingan holdagi sogʻliq darajasi tahlil qilinadi hamda amaliy tavsiyalar beriladi.

Aholining umumiy koʻrsatkichi:

Mahalla aholisi: 1744 nafar

Hamshira Sodiqova Osiyoga biriktirilgan: 979 nafar

Aholining sog'lig'i bo'yicha toifalarga ajratilishi

Sog'liq guruhi Soni Ulushi (%)

1-guruh: Sog'lomlar 928 . 91%

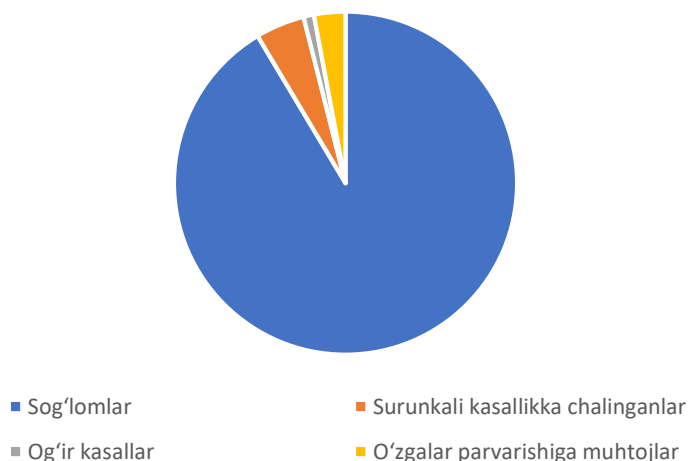
2-guruh: Surunkali kasallikka chalinganlar 47. 5%

3-guruh: Og'ir kasallar 10. 1%

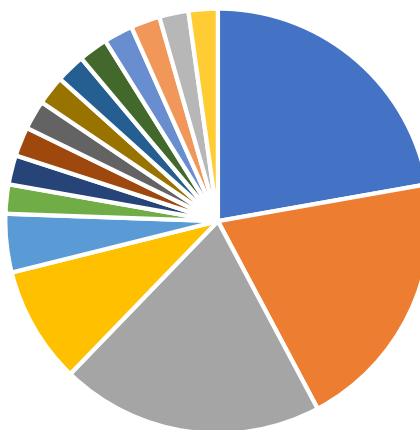
4-guruh: O'zgalar parvarishiga muhtojlar 30. 3%

Jami 1015 100%

Aholining sog'lig'i bo'yicha toifaga ajratish

Kasallik turi Holatlar soni Ulushi (%)

■ Arterial gipertoniya	■ Qandli diabet	■ Anemiya
■ Tug'ma son chiqishi	■ Ko'krak bezi xavfli o'smasi	■ Surunkali gepatit
■ Virusli gepatit	■ Surunkali piyelonefrit	■ Revmatizm/Artrit
■ Miopiya	■ Epilepsiya	■ Shizofreniya
■ Yagona buyrak	■ Ikki tomonlama ko'rlik	■ Ortiqcha tana vazni
■ Suyak yemirilishi (osteopatiya)		

Ijtimoiy holat tahlili

Moddiy yordamga muhtoj aholi soni: ancha ko'pchilik (aniq son berilmagan, lekin 40–50% atrofida deb baholanishi mumkin).

O'zgalar parvarishiga muhtojlar: 3 nafar

Yolg'iz yashovchi, nogironlik holatida bo'lganlar: 4 nafar

TAHLILI XULOSA

Olib borilgan tibbiy-sotsial kuzatuv natijalari shuni ko'rsatadiki, Yangi hayot MFY aholisi orasida sog'lom fuqarolar salmog'i yuqori (94,8%) bo'lsa-da, qolgan qismida turli darajadagi kasalliklar uchraydi. Ayniqsa, surunkali kasalliklar — arterial gipertoniya (1,02%), qandli diabet (0,92%) va anemiya (0,92%) ko'p qayd etilgani diqqatga sazovordir. Bu kasalliklar xavf omillari (noo'rin ovqatlanish, jismoniy faollikning kamligi, irsiy moyillik) bilan chambarchas bog'liq bo'lib, mahalliy darajada profilaktika tadbirlarini kuchaytirish zarurligini ko'rsatadi.

Shuningdek, tug'ma son chiqishi, epilepsiya, shizofreniya, ikki tomonlama ko'rlik kabi og'ir va nogironlikka olib keluvchi kasalliklar mavjudligi aniqlangan.

Bu esa aholining ma'lum qismini ijtimoiy himoyaga muhtoj qatlamga kiritadi. Ayniqsa, 3 nafar fuqaro o'zgalar parvarishiga muhtoj bo'lgani, mahallada parvarish va rehabilitatsiya xizmatlarini rivojlantirishga ehtiyoj borligini bildiradi.

XULOSA

Yangi hayot MFYda olib borilgan amaliy kuzatuvlar aholining umumiy salomatligi haqida muhim xulosalar chiqarish imkonini berdi. 979 nafar aholining tibbiy ko'rik natijalariga ko'ra, aholining katta qismi sog'lom bo'lsa-da, ma'lum foizi turli kasalliklarga duchor bo'lganligi aniqlandi. Bu holat shuni ko'rsatadiki, mahallada tibbiy xizmat tizimi faoliyat yuritayotgan bo'lsa-da, surunkali kasalliklarning erta aniqlanishi, ularni nazorat qilish va profilaktik chora-tadbirlarni kuchaytirish zarur.

Kasalliklar tarkibida gipertoniya, qandli diabet, anemiya kabi keng tarqalgan surunkali kasalliklarning mavjudligi, kelajakda ularning asoratlari tufayli nogironlik va o'lim ko'rsatkichlari ortish xavfini keltirib chiqarishi mumkin. Shu bois, ularni dispanser kuzatuviga olish va muntazam monitoringini olib borish dolzarb vazifa hisoblanadi.

Bundan tashqari, og'ir nogironlikka olib keluvchi kasalliklar (epilepsiya, shizofreniya, tug'ma son chiqishi, ikki tomonlama ko'rlik va boshqalar) mavjud bo'lib, ular aholi ichida ijtimoiy qo'llab-quvvatlash xizmatlari va rehabilitatsiya markazlariga ehtiyoj borligini ko'rsatmoqda. Ayniqsa, o'zgalar parvarishiga muhtoj fuqarolar uchun maxsus tibbiy-ijtimoiy dasturlar joriy etilishi zarur.

Ijtimoiy tahlil shuni ko'rsatdiki, aholining moddiy yordamga muhtojligi yuqori darajada bo'lib, bu esa ularning muntazam tibbiy tekshiruvlardan o'tishi va dorilarni yetarli miqdorda qabul qilishi uchun asosiy to'siqlardan biridir. Shuning uchun mahalla darajasida tibbiy xizmat bilan bir qatorda ijtimoiy yordam mexanizmlarini kuchaytirish muhim ahamiyatga ega.

Umuman olganda, Yangi hayot MFY misolida o'tkazilgan kuzatuv shuni ko'rsatdiki:

1. Profilaktik tibbiy xizmat (dispanserizatsiya, sog'lomlashtirish ishlari, ma'rifiy tadbirlar)ni kuchaytirish lozim.

2. Surunkali kasalliklarga chalingan fuqarolarni muntazam kuzatish va davolashda zamonaviy protokollardan foydalanish zarur.

3. Og'ir kasallarga va nogironlarga ijtimoiy yordam ko'rsatishni kengaytirish, ularni parvarish va reabilitatsiya xizmatlari bilan ta'minlash kerak.

4. Mahalla miqyosida sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish (ovqatlanish madaniyati, jismoniy faollik, zararli odatlardan voz kechish) bo'yicha tadbirlarni muntazam olib borish talab etiladi.

5. Aholining moddiy ahvolini hisobga olgan holda, ijtimoiy yordam mexanizmlari (dori vositalarini subsidiyalash, bepul profilaktik ko'riklar, ehtiyojmand oilalarga yordam)ni rivojlantirish sog'liqni saqlash samaradorligini oshiradi.

Shunday qilib, ushbu mahalla misolida o'tkazilgan tahlil butun hududlarda amalga oshiriladigan sog'liqni saqlash dasturlarini rejalashtirishda foydali metodik asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi. "Birlamchi tibbiy yordam muassasalari faoliyati bo'yicha yo'riqnoma", Toshkent, 2022.

2. Raximov A. va boshqalar. "Tibbiyot statistikasi asoslari". Toshkent tibbiyot akademiyasi, 2020.

3. WHO. "Primary Health Care Systems". Geneva, 2021.

4. O'zbekiston Respublikasi sog'liqni saqlash tizimi rasmiy portali — www.minzdrav.uz